

AVTONOMIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

Najnovejše.

Nameravan atentat na kralja Aleksandra.

Dunaj, 4. septembra. „Prager Tagblatt“ poroča, da so v Pragi pred kratkim zaprli mladega Jugoslavana, ker se je javil pod napačnim imenom. Mladenič je pripovedoval, da so v Zagrebu prišle k njemu štiri črno maskirane osebe in mu naročile, naj umori bivšega regenta sedaj kralja Aleksandra. Ko je kralj Aleksander nekaj dni pozneje prišel v Zagreb, kjer je bil navdušeno sprejet je fant baje od svojega načrta odstopil. Od „črnih zarotnikov“ je prejel 45.000 di-

narjev. Iz strahu pred osveto zarotnikov je pobegnil na Češko, odkoder je hotel pobegniti v Švico. Trdi, da pripada k zvezi revolucionarne omladine. (Ta vest ne temelji na resnici, kakor izgleda, pač pa je narejena v svrhu, da različne preiskave oteži in zameša. Danes trdi že vsak mlečnik, da pripada kakšni „revolucionarni“ organizaciji, zlasti v Zagrebu in Belgradu je te vrste „flanc“ med mladino nekaj vsakdanjega. Op. ur.)

Nova meja med Jugoslavijo in Ogrsko.

Zagreb, 4. avgusta. Iz Pešte poročajo, da je predložen tamošnjim antantnim zastopnikom nov predlog glede bo-

doče meje med Jugoslavijo in Ogrsko. Mejo naj bi tvorila Drava. Ni pa verjetno, da bi ta predlog prodr.

Muslimansko zborovanje.

Zagreb, 4. avgusta. 6. t. m. se bo vršil v Sarajevu velik shod jugoslovanske muslimanske organizacije, na katerem se bo odločilo o nadaljni politiki muslimanov. Kakor znano, so muslimani razdeljeni na dva tabora: eni so za vlado, drugi za opozicijo. Razdor med obema skupinama se je poostrihl posebno zadnje dni zaradi dogodkov v Sandžaku

in v Južni Srbiji. Na shodu bodo sklepali v prvi vrsti glede stališča, ki ga naj zavzemajo muslimanski poslanci napram muslimanom, potem pa se bodo posvetovali o taktiki, katere se naj poslužujejo v slučaju, ako pride zaradi Protičeve akcije do bistvenih izprememb v vladi.

Zaroka kralja Aleksandra.

Zagreb, 4. avgusta. Vest, ki jo je objavila belgrajska „Politika“ o neki zaroki kralja Aleksandra z vojvodinjo Izabelo de Guise, in zaradi katere baje že intervenira neki francoski diplomat pri

Vatikanu, da bi papež dovolil vojvodinji prestop iz katoliške cerkve v pravoslavno, po zatrdilu poučenih krogov ni resnična.

Sveta vojska proti Evropejcem.

Dunaj, 4. avgusta. Francoski listi poročajo, da je v Indiji izbruhnil resen upor domačega prebivalstva proti Angležem. V glavnem mestu Kalkuti je prišlo med angleškim vojaštvom in domačini do hudih pouličnih bojev, da je mo-

ral podkralj razglasiti obsedno stanje. Indijski duhovniki pozivajo prebivalstvo na sveto vojsko proti Evropejcem. Angleški vladni krogi so zaradi dogodkov v Indiji v velikih skrbeh.

Dnevne vesti.

Ljubljanski veliki sejm. Včeraj je ljubljanski velesejm posetilo na tisoče ljudi. Velika večina je bila domačinov, prišlo pa je tudi tujcev toliko, da so mnogi mogli najti le zasilno prenočišče. Med domačini je bilo zlasti mnogo kmetov iz ljubljanske okolice in malih obrtnikov, ki so se živo zanimali za razstavljene predmete. Od drugod je prišlo v Ljubljano mnogo obiskovalcev sejma iz Zagreba, iz Nemške Avstrije in iz Trsta. Vsi so bili polni hvale o dobro uspelem aranžmanu velesejma in so zatrjevali, da niso pričakovali kaj takega v Ljubljani, zlasti z ozirom na prvi tozadnevni poskus. Za razvedrilo in okrepčilo je bilo na sejmju prav dobro poskrbljeno. Neobiskan je bil le vinski paviljon...

Nepravilno postopanje se nam zdi, če zahteva vojaška oblast od upokojenih častnikov, ki že mesece in mesece zastonj čakajo na izplačilo priznane jim pokojnine, da si morajo takoj nabaviti civilno obleko, češ, da smejo nositi uniforme le oni upokojenci, ki so odlikovani s Karadjordjevo zvezdo. Vsi upokojenci nimajo privatnega premoženja in vojaška oblast gotovo ne bi grešila proti častniški časti, če bi z odloki, ki so za mnoge zaslužne oficirje trenutno neizvedljivi, nekoliko počakala, vsaj tako dolgo, dokler ne dobe izplačanih svojih pokojnin.

Protialkoholni zakon, glasom katerega bo prepovedano točiti alkoholne pijače ob sobotah in nedeljah do ponedeljka ob 8. uri zjutraj, je potrdil na predlog ministra za narodno zdravje tudi ministrski svet. Ljubljanski dobro-

voljčki, katerim se izplačuje njihov tedenski zaslužek po starem običaju ob sobotah, so z ozirom na ta ukrep ministrskega sveta sklenili zavzeti se zato, da se jim izplačuje njihov zaslužek v četrtrek in da se praznični petek namesto nedelje. Oni upajo, da bodo gostilničarji njihovo nameravano akcijo krepko podprli...

Zanimiva predstava. Včeraj je došel v Ljubljano na velesejm tudi znani italijanski iznajditelj g. Pulverini s svojo najnovejšo iznajdbo. Popoldne okrog 4. ure je delal prve svoje poskuse v okolici novega Sokolovega telovadišča pri nekdanji belgijski vojašnici. Poskusom z novo iznajdbo za pobijanje cestnega prahu je prisostvovalo veliko število občinstva, ki je bilo silno radovedno, kako se bodo poskusi obnesli. Gospod Pulverini, jako simpatičen mož, je vzel s svojega vozička neko posodo, podobno vrtnarski kangli, odšel v vojašnico, natočil vode v posodo in pričel po cesti škropiti z vodo! Ta enostavna iznajdba je prisotno občinstvo kar očarala. V torek popoldne bo razkazoval g. Pulverini svojo iznajdbo tudi pred povabljenimi zastopniki mestnega magistrata, ki bo to iznajdbo gotovo odkupil v prid in blagor prebivalcev na „Škofovem“, kjer je danes tak prah, da Sokoli sploh ne morejo tam telovaditi.

Pritožbe ni bilo. Iz Belgrada nam javljajo, da vesti, glasom katerih bi se bil francoski maršal Franchet d'Esperey pritožil pri naši vladi zaradi nevljudne pisave nekaterih naših listov proti Francozom, niso resnične.

Ljubljanski podžupan, kje si?

V Ljubljani nimamo župana. Zakaj ne, vé vsakdo. Izvoljeni župan od belgrajske vlade ni potrjen. V stari Avstriji je bilo določeno, da potrja župane avtonomnih mest — cesar. Tudi v še veljavnem občinskem statutu je paragraf (20, ki pravi: „Da je volitev županova veljavna, treba, da jo potrji cesar. Novembra 1. 1918. smo cesarja zapodili. „Narodna vlada Slovenije“, ki je stopila na njegovo mesto, je ta germansko-centralistični paragraf ukinila. **Ta naredba je še v veljavi**, nihče je ni preklical. Tudi nova ustava kraljevine SHS nikjer ne določa, da bi moral župane potrjevati naš novi kralj. Kaj pa srbski paragrafi? Tudi v vsej srbski zakonodaji ni nikjer paragrafa, da bi moral kakršnegakoli župana potrditi kralj. **Pravno torej sploh ni za nobenega župana potrebna potrditev** bodisi od strani kralja samega ali pa celo kraljeve centralne ali pokrajinske oblasti. Župan je izvoljen — s tem dnem se začne njegova funkcija. Pa naj ministrski svet pove en sam paragraf iz vse zmešane upravne zakonodaje, da je za pravomočnost županske volitve potrebna kakršnakoli pritrditve „od zgoraj“, **če more!**

Naša centralna vlada si toraj lasti pravice, ki jih nima.

To je eno. Drugo pa je tole:

Ljubljanski občinski svet je izvolil tudi podžupana. To je soc. demokrat gospod dr. Perič. Dobro. Ta ne potrebuje nobene potrditve „od zgoraj“. On je toraj pravomočno in pravoveljavno izvoljen. In paragraf 19. ljubljanske občinskega statuta pravi: „Podžupan je **dolžan** v vseh občinskega sveta se tikajočih poslih nadomestovati župana, kadar je le-ta začasno zadržan.“

Izvoljeni župan je začasno zadržan vršiti svoje posle, ker ni potrjen. Zakaj, če bi smatrali, da je stalno zadržan, bi se moralo postopati po § 22. občinskega statuta, katerega zadnji odstavek se glasi: „Ako se med uradno dobo izprazni mesto županovo ali podžupanovo, mora se v 14 dneh po izpraznitvi za ostali čas opravilne dobe izvršiti nova volitev po določilih obč. volilnega reda.“ To se pa ni zgodilo.

Če torej nimamo v Ljubljani župana, imamo pa pravilno izvoljenega podžupana. Paragraf 64. obč. statuta pravi povsem jasno: „Kadar je župan zadržan, preidejo vse z njegovim uradom združene pravice in dolžnosti na njegovega namestnika (sc. podžupana!), kateremu je oskrbovati županova opravila v samosvojem, kakor tudi v izročnem področju po njegovih zapovedih.“

Ko je bivši župan ljubljanski g. dr. Tavčar obolel, ga je zastopal njegov namestnik, podžupan dr. Triller. G. dr. Perič je pravilno in pravomočno izvoljen, zastopa toraj on župana, pa bodi to kdorkoli ali pa nobeden. **Zakaj dr. Periča ni treba voliti znova.** On zastopaj torej župana, dokler istega ni. To je bil gotovo tudi duh svojedobnega postavodajalca o tej reči.

Kje je torej izvoljeni podžupan Ljubljane? Kje so stranke, ki so ga volile; kje je stranka, ki ga je postavila za kandidata? Toraj ven, zajec izza grma! Podžupan g. dr. Perič pridi na magistrat in prevzemi od ljudstva poverjenje posle! Dela je dovolj. Kaj je treba res že vsakega javnega funkcionarja prijeti za roko in mu pokazati s prstom kaj je njegova pravica in dolžnost? Ne bodite šalobarde!

Avtonomija in Jugoslavija.

Leta 1918. v oktobru je objavil pod skupnim naslovom „V zaželjeni deželi“ g. Fr. pl. Šuklje v „Slovincu“ serijo člankov o upravni ureditvi bodoče Jugoslavije. Drugi članek ima podnaslov „Avtonomija v Jugoslaviji“. Tam bremo: „Ustava kake države, še bolj pa njena uprava mora se prilagoditi naravnim razmeram. Le tedaj bode ustregla svojemu namenu, zasigurati prebivalstvu varni obstanek in razvoj. In baš radi tega je zelo verjetno, da upravna sistema, docela primerna Ercegovini ali Sremu, ne bi povsem nespremenjena brez očitne škode mogla vpeljati se ob Soči ali Krki. V tem pogledu nikar nobene tesnosrčnosti med zakonodajalci in organizatorji naše samostalnosti! **Zgodovinsko in državno-pravno ločeni skozi toliko stoletij se bomo lažje privadili eden drugemu, ako se bomo mogli prosto gibati po svoje.** Prepotrebna asimilacija vseh treh gran, iz katerih je sestavljen troimenski narod jugoslovanski, bode se morda najbolj pospešila, ako se vsakemu plemenu omogoči svobodni razvitek na naravni podlagi. Stojec na tem stališču, pridem do zaključka, da bi kazalo, jugoslovansko našo skupino deliti na tri upravna ozemlja: **Slovenijo, Hrvatsko v ožjem smislu in Bosno-Ercegovino združeno z Dalmacijo.**“

Med monarhijo in republiko v Nemčiji.

Dunaj, 4. avgusta. Monarhistična struja, ki je ostala v Nemčiji tudi še po prevratu jako močna, je začelo odkrito delovati za vzpostavitev monarhije in za povratek Hohenzollerjev na nemški prestol. Svoje namene so nemški nacionalistični in monarhistični krogi jasno pokazali po umoru posl. Erzbergerja. Monarhisti so umor javno odobraval. Nemška vlada je uvidela veliko opasnost, ki preti notranjemu miru Nemčije,

Na vprašanje Fr. pl. Šukljeta o upravni razdelitvi naše države je odgovoril g. Ivan Hribar, sedanji pokrajinski namestnik, istega leta meseca oktobra med drugim sledeče: „... ne morem pa pritrčiti njegovim nazorom glede razdelitve upravnega ozemlja. Tu je dvorni svetnik Šuklje preveč Avstrijec. Pred očmi mu mrgole zgodovinske meje kronovin, v katerih so avstrijski državniki v primernih in neprimernih prilikah podudarjali, da so nedotakljive. Zlasti nasproti nam, kadar smo zahtevali zedinjeno Slovenijo. Bili bi se zadovoljili z njo v skromnejših mejah kot dandanes in brez suverenosti. Avstrijski državniki imeli so pre malo pameti, da bi bili razumeli duha časa in premalo bistrovidnosti da bi bili spoznali bližajoče se dogodke. **Ta omejenost avstrijske državne modrosti je naša sreča, kajti del svobodne, samosvoje in neodvisne jugoslovanske države bode zedinjena Slovenija v takej popolnosti, v kakršni si je pred nekaj leti najsmelejši med nami niti predstavljati ni upal...**“

Danes imamo zedinjeno Slovenijo, a ne „kakor si je najsmelejši med nami niti predstavljati ni upal“, ampak kakor si jo predstavlja veliki državnik dr. Gregor Žerjav...

in je izdala stroge naredbe v varstvo republike. Dogodki v Nemčiji so izzvali pri Francozih veliko vznemirjenje, ker sumijo, da je tudi sedanja nemška vlada v veliki večini monarhistična, toda si ne upa še prav na dan, ker se boji, da bo vzpostavljena monarhija imela za Nemčijo jako neugodne posledice v vnanjepolitičnem oziru. Kakor hitro pa bi se Nemčija toliko popravila, da bi mogla računati na ugoden izid eventualne nove vojske, bo napadla Francoze.

Zanimiv oklic.

Meseca julija t. l. so izdali štajerski zastopniki SKS sledeči oklic na prebivalstvo Štajerske:

V boj za močno in neokrnjeno mariborsko samoupravno oblast!

O K L I C

vsem gospodarskim krogom Slovenske Štajerske, Prekmurja in doline Mežice!

Na podlagi sprejete ustave se bo vsa država razdelila v samoupravne oblasti, ki bodo za gospodarski in kulturni razvoj istih, predvsem prometnega značaja velike važnosti. Da bodo pa posamezne samoupravne pokrajine ali oblasti kos tej veliki nalogi, ki je tako velike važnosti, je treba da so v rokah lokalnih faktorjev, in smatramo kot predpogoj, da so iste dovolj velike in da razpolagajo z zadostno davčno močjo. Po ustavi je določeno, da posamezne pokrajine ali oblasti ne smejo obsegati čez 800.000 prebivalcev po predvojnem ljudskem štetju. Slovenija, kateri pripada prejšnja, žal okrnjena Kranjska, Slovenski Štajer, Prekmurje in dolina Mežice pa presega za par 100.000 to čudno številko. Neizogibno je torej, da bo Slovenija razdeljena in sicer na mariborsko in ljubljansko pokrajino ali oblast. Stoječi na zgoraj priciziranem stališču, da morajo biti posamezne oblasti dovolj velike, zahtevamo, da se osnuje iz celega našega bivšega Štajerja, Mežice in Prekmurja ena pokrajina z naravnim sedežem v Mariboru. V Mariboru naj zaseda samoupravna pokrajinska skupščina z vsemi ustavno zajamčenimi pravicami in samoupravni oblastni odbor. Edini ta faktor naj odločuje v vseh gospodarskih, kulturnih in socialnih problemih tičočih se nas samih.

Dolžnost nam narekuje, da opozarjamo vse gospodarske kroge na grozno nevarnost, ki preti iz ljubljanskih krogov, da se od naše štajersko-prekmurske pokrajine ali oblasti namerava odtrgati industrijalno in gospodarsko sploh najbolj razvite okraje kot: Laško, Sevnica, Brežice in celo Kozje in prideliti te ljubljanski oblasti. Ne glede nato, da so gospodarski krogi teh okrajev odločno proti odcepitvi, mi nikakor ne moremo pristati iz javno-gospodarskih razlogov na tako nevarno operacijo. Mariborska oblast ima velike naloge na gospodarskem, kulturnem, kot na socialnem polju, tem bo pa le kos, ako bo razpolagala z dovolj močno davčno močjo. Z odcepitvijo teh okrajev pa davčna moč naše pokrajine silno pada in je ogrožen gospodarski razvoj in razmah ožje naše domovine. Končno naj bo omenjeno, da je, ako se ljubljanski gospodi ob naši pasivnosti posreči ta nevarna operacija, tudi bodočnost našega starodavnega in mnogo obetajočega Celja pokopana, da bi šle pokrajinske meje skoro tik pred vratmi tega mesta.

Nadalje govori proti raztrganju bivše Slov. Štajerske veliki naš gospodarski načrt. Znano je, da je Slovenija

prehranjevalno pasivna pokrajina in da se ravno v tem oziru pasivnih okrajih, skrivajo neizčrpna bogastva na premogu, železu, vinu, lesu itd. ki radi popolnega pomanjkanja prometnih sredstev ne pridejo do nikake veljave. Prehranjevalno so naši pasivni okrajji (deloma Ptujski, Sl. Bistriški, Mariborski, Rogoški, Kozje in Konjice) odvisni od dovoza od do 500 km oddaljenega Banata in Bačke; med tem ko imamo pred vratmi komaj do 50 km oddaljeno lastno žitnico - Mursko polje in Prekmurje. Prekmurje, ta deželica je za nas velike gospodarske važnosti, vendar še po preteku skoraj treh let nima nikake prometne zveze z ostalimi deli države. Sedaj se gradi prepotreben most pri Verzeju, ki bo edina vez Prekmurja z našo Štajersko. Živa potreba je, predvsem iz državnega in gospodarskega vidika, da se zgradi železniška zveza Prekmurje - Brežice in preko Novega mesta na morje. Kraji, ki so danes skoro gospodarsko mrtvi in neproduktivni bi naenkrat oživelji začele bi se nedvomno živo razvijati industrija, rastla bi trgovina in v zvezi s tem obče ljudsko blagostanje. Ta železnica naj bi vezala Prekmurje z glavno progo pri Ormožu ali Ptuj, od Ptuja bi šla proti Rogatcu in od tam po sotlski dolini do Brežic. Pravi blagoslov bi bil to za Slovenske gorice kot za veliko bodočnost obetajoči kozjanski okraj in Bizeljsko. Izvedba tega železniškega načrta se nahaja po našem pritisku v resnem štadiju, važno je pa, da se vse ozemlje med Prekmurjem in Brežicami nahaja v samoupravni oblasti, ker imamo vsi eminenten interes na izvedbi in tako lahko enodušno zasledujemo posamezne faze izvedbe tega projekta. Pozivljamo torej nujno vse gospodarske kroge, da nam priskočijo na pomoč v boju za gospodarski obstanek in prospeh naše lepe Štajerske in Prekmurja in se z vso vnemo pridružijo naši akciji.

V boj za močno mariborsko samoupravno oblast in ne dopuščajmo, da odtrgajo od iste niti eno vas.

Prosimo Vas v Vašem in skupnem interesu, da daste priloženo resolucijo podpisati vsem gospodarskim faktorjem kakor tudi da zastavite ves svoj vpliv da se istim pridružijo tudi občinski zastopi. Zakon o oblastih se pripravljaja, zatorej je silne in nujne važnosti da o tem vprašate merodajne činitelje, gospodarske in občinske kroge, da sklenete resolucije tako v mestih, trgih in poedinah podeželnih občinah in iste nemudoma vpošljete enemu podpisanih poslan-

Podpisani hočemo storiti vse, da uspemo, potrebujemo samo krepkega in nujnega Vašega sodelovanja.

Živela mariborska samoupravna oblast Krepko na delo za njo!

V Beogradu, meseca julija 1921.

Narodni poslanci:

Josip Drofenik. Bogomil Vošnjak.

Ivan Urek. Ivan Mermolja.

Štefan Dobnik. Ivan Kirbiš.

Ta od samostojnih kmetov podpisani oglas najlepše potrjuje vse, kar smo mi že pred sprejetjem ustave pisali o njenih posledicah. Mi smo rekli takrat: Ako se bo Slovenija delila na dve okrožji, na mariborsko in na ljubljansko, je boj med „Kranjci“ in „Štajerci“ neizogiben. Ta boj bo toliko hujši kolikor več ozemlja bodo hoteli odtrgati od „Štajercev“ in ga dati „Kranjcem“. Danes se naše prerokovanje uresničuje. Dodelitev nekaterih štajerskih okrajev kranjskemu okrožju ne bo izbrisalo starih zgodovinskih mej čez noč ampak izziva močan odpor. Interesantno pa je, da se razko-

sanju Štajerske najbolj upirajo samostojni kmetje, ki so sami glasovali za ustavo, ki tako cepljenje predpostavlja in nujno zahteva!

Z druge strani pa imajo samostojneži popolnoma prav. Mi se samo čudimo, zakaj ne gredo še korak dalje in zahtevajo ne samo, da štajerski okrajji ostanejo pri Štajerski, ampak da ne zahtevajo tudi še dodelitve onih maloštevilnih kranjskih okrajev Štajerski, kar jih niso Lahji požrli. Če bi to zahtevali, potem bi našli popolno naše priznanje, kajti to bi pomenilo — zedinjeno Slovenijo! — Pa brez zamere.

Socijalizem v Jugoslaviji.

Socijalistično delavsko gibanje v Jugoslaviji je silno razbito. Vsi se spominjamo še silnih bojev med socijalisti in komunisti. Slednji so med industrijskim delavstvom dobili premoč. Nič čudnega. Življenske razmere industrijskega in obrtnega delavca so bile in so še dandanes tako slabe, da morajo — hočeš nočeš! — roditi najsrdečiji odpor. Poleg tega v socialno-demokratskih strankah v Jugoslaviji ni bilo in ni vse tako, kakor si pošten in idealistično umišljeni delavec želi. Zakaj velikanška večina našega delavstva se še ne ukvarja ne s sivimi teorijami ne z raznimi „Internacionalami“ ampak se trdo bori predvsem za svoj vsakdanji kruh, za eksistenco svojo in svojih otrok. To je umljivo.

Pa je prišla „Obznana“ in je prišel zakon za zaščito države. Kar je bilo med komunisti takozvanih „inteligentov“ so se najprej potuhnil, pa si prekrbneli razne službe. Malo število istih je pa vendarle ostalo zvestih načelom komunizma in široki, preprosti delavski masi, ki je ostala čez noč brez vodnika in svetovalca, ne vedoč ne kod ne kam.

Med tem so se zbrali začetkom avgusta t. l. v Belgradu zastopniki raznih soc. demokratičnih strank in takozvanih „centrumašev“ ter so našli nekako idejno podlago za zedinjenje vsega delavskega socijalističnega gibanja v Jugoslaviji v eno samo politično stranko. Ta konferenca je vedla do pozitivnih rezultatov, ki so se objavili tudi v posebnem komuniqueju.

Med ostalimi točkami te idejne podlage sporazuma se glasi prva: „Ugotovljamo, da tvori zedinjena Jugoslavija ekonomsko in politično enoto, ki zahteva, da bodi tudi delavsko socijalistično gibanje zedinjeno že zaradi uspešne razredne borbe“ (Prevod v „Napreju“ od 27. 8. t. l. je naravnost škandalozen!).

Ostale programne točke tega sporazuma kulminirajo v zahtevah, da je mogoče doseči socijalistično družbo le potom gospodarske evolucije ter se jim s tega vidika ne dá veliko oporekati. Zgolj materialistični vidik je ostal, kar je dandanes, po razpadu od Marksa na

glavo postavljene Heglove nemške filozofije vsekakor kardinalna pogreška in zmotno. Pa v to se tu ne moremo spuščati.

Že zgoraj citirana prva točka „ugotovitev“ je zmotna. Jugoslavija je ekonomska enota! Kaj verujete v to resnično? Ali Vam praktičnih skušenj še ni dovolj? Jugoslavija je danes zgolj politična enota! To je realni fakt! Kulturna enota še ni gospodarska ravno tako malo. Imamo vtis, da je ta „ugotovitev“ čisto enostavno prepisana iz Rennerja („Marxismus, Krieg und Internationale“, l. 1917.) Leta 1917. je namreč Renner „znanstveno“ dokazoval, da treba pritrudite bodisi od strani kralja se je Avstro-ogrsko monarhija tekom stoletij iz zgolj politične enote razvila tudi v ekonomsko enoto. Ergo, monarhija ne more razpasti! Leto 1918. s svojimi velikimi dogodki je to Rennerjevo „Znanost“ vrglo ob tla. Monarhija je razpadla in na njenih žalostnih ostankih (Nemški Avstriji) je imel isti Renner čast „vladati“ dalje...

V čem pa se pokazuje danes — notabene že danes! — ekonomska enota? Ali so gospodarske prilike Slovenije iste kot v Vojvodini? Tu mali kajzar, tam veleket? Tu industrijski delavec, ki nič nima, tam pa mali „majster“, ki je že na pol meščan? Ali so ekonomske razmere v Sandžaku, v Makedoniji in v Črni gori količkaj primerljive z onimi v Vojvodini, v Sloveniji, v Sremu? V čem pa se še kaže ta ekonomska enota? Morda v tem, da Slovenija leži ob morju, pa ne more do njega? Da je dandanes pravzaprav edini izhod na pol industrijalizirane Slovenije na morje — preko Soluna?

Ta ekonomska „enota“ morda enkrat postane tudi realni fakt. Danes še ni. Kdor ta fakt prežre, frazari in govori za Rennerjem, ne da bi si pri tem kaj mislil. V ostalem komuniqueju tudi takoj pobija to „ugotovitev“, ker predvideva avtonomistično notranjo ureditev bodoče zedinjene soc. stranke v Jugoslaviji.

Drugod pripravljajo soc. demokratične stranke tudi nove programe. Nem-

LISTEK.

KOSOVAR:

Zakaj je Huseju Bošković šel med hajduke?

(Po „Obzoru“, 1921, 16. junija, iz beograjskega „Balkana“).

(Husejin Bošković in Jusuf Mehonič načelujeta dvema velikima roparskima tolpara, ki morita in plenita po Sandžaku že nad poldrugo leto. V tem času je bilo v Sandžaku ubitih že nad 800 ljudi. Ker se te tolpe lotevajo večinoma le pravoslavni Srbov, smatra beograjska vlada, da to nevarno gibanje v Sandžaku ni le navadno roparstvo, ampak da je političnega značaja.)

Vrabci na strehi že čivkajo o žalostnem in nesrečnem položaju v Južni Srbiji. Tam je človeško življenje manj vredno ko patrona. Srbski narod je danes v hujši klavnici, ko za časa najbolj krvavih sultanov.

Samo nekaj statistike!

Od osvobojenja l. 1918 do danes je tam poginilo več ko 400 državnih nastavlencev, Srbov pa je ubitih nekoliko tisoč. Če je sploh kaj strašnega in groznega, je pač to žalostno dejstvo, ki se ne da ovreči.

Kdo je vsega tega kriv?

Ali mislite, da oni Turki in Albanci, ki so šli v gore, to delajo zaradi tega, ker zahtevajo kake svoje nacionalne ali politične pravice, da se borijo kot pošteni ljudje? Ne, nikakor! Od leta 1913. je bil ta element vseskozi lojalni, in niti kaka intriga od zunaj bi ga ne mogla omajati. Pravi vzrok tiči v dobi, ko je Svetozar Pribičević postal minister za notranje zadeve in ko so demokratje začeli uvajati svoj sistem agrarne „reformne“. Od tedaj se je etabliral eden najbolj koruptivnih sistemov in posledica te destruktivne politike je, da je Južna Srbija danes spremenjena v Golgoto tamošnjega srbskega naroda. Vsi najslabši elementi so se zatekli v demokratsko stranko in tako so se zbrali slabi hlapci slabih gospodarjev.

Evo, vam uradni dokument, kate-rega izvornik imamo v rokah:

Sodniji občine Brnjačke.

Danes sem dobil brzojavko od g. Magovčevića, našega poslanca, s to vsebino: „Najemniki postanejo lastniki in ne plačajo agam nič.“ Prosim sodnijo, da to naznani vsem prebivalcem v znanje in ravnanje.

Priština, 4. junija 1921.

Sima Grujič,
učitelj.

Policijske oblasti so v kosovskem okrožju razposlale štirinapetdeset takih razglasov. Rezultati te demokratske politike pa se vidijo na Husejnu Boškoviću,

ki vodi danes stotine hajdukov in se krvavo maščuje.

Bošković je iz stare hiše, ki je bila dvesto let zaščitnica srbskega plemena. V hiši Boškovičev — že ime samo je sijajen dokaz, da je naše gore list — se ni nikdar drugače govorilo ko srbsko. Jeli potomec Boška Jugoviča ali ne, je postransko, glavno je, da se v njem pretaka kri kneza Radivoja in Stojana Novaka, ki sta tudi zaradi krivic odšla med hajduke.

Naše staro plemstvo je izumrlo in izginilo, toda stara tradicija je pri Boškovičih prehajala iz roda na rod; spominjali so se tega rodu in so dve stoletji bili zaščitniki srbskih hajdukov; tega se je zavedal tudi Husejin. Ko je propadlo turško carstvo, je bil zvestejši svojem kralju ko nekaj sultanu, toda pozneje je poleg drugih izkušenj nekaj omajalo njegovo lojalnost. Demokratski so izvedli agrarno „reformo“ in Husejin je izgubil vse. Odšel je v Plevlje in se nastanil v nekem hlevu. Dokler je imel kaj blaga, je prodajal in tako preživil svojo rodbino. Nekega dne, ko ga je silna beda pritislila, pa je šel k svojem nekdanjemu namestniku in ga za Boga prosil, naj mu da kaj žita in krompirja za otroke; da tudi sam že dva dni ni jedel.

Najemnik, ki je po agrarni „reformi“ prevzel Husejinovo posestvo, pa je rekel: Čemu si prišel, Turčin? Ali misliš, da

smo pod Turkom? In se ni dal omečiti niti na priprošnje Draga Gjosoviča, ki je od leta 1874. do 1918. neprestano branil srbstvo s puško v roki in jo šele po obnovitvi Srbije odložil ter odšel v samostan Sv. Trojice pri Plevlju, da bi tam čakal smrti. Tudi njega je najemnik nagal s Turčinom. Ko je Husejin vse to videl, se je za trenotek zamislil, nato pa šel h konju, na katerem je mislil odnesti zaproseno blago, vzel svojo puško in najemnika skozi okno ustrelil. Potem je odšel v gore med hajduke, toda celo leto ni nikoga ubil, ampak samo plenil. Čim bolj so poviševali nagrado na njegovo glavo, tem več pristašev je hitelo k njemu. Ko pa se mu je posrečilo spraviti rodbino v Albanijo, je začel pobijati kar vse po vrsti.

To so rezultati policijskih metod. Pred letom dni je vojvodinski milijarder Dundjerski zažgal vse svoje žito še na korenu, danes zažiga Husejin srbska sela in kolje srbski narod. Ali prej omenjeni dokument ni kresivo za nove požare? Ali je potem čudno, če prihaja srbski narod pod nož Kačakov? Toda poslanec Magovčević se bo še dalje delal prijatelja Turkov in Arnavtov in se še vedno po albansko našemil, kadar bo prišel domu, samo da to prijateljstvo tudi na zunaj pokaže.

ška soc. demokracija debatira že dve leti o svojem programu (erfurtskem), ki sama misli o njem, da je zastaral. Pri tem padajo tako ostre besede, kakor jih je rabil svoje dni Marx sam v svoji uničevalni kritiki takozvanega „gotskega“ soc.-dem. programa. Berlinski „Vorwärts“ je 7. julija t. l. objavil načrt novega soc. dem. strankinega programa, ki bo najbrže tudi obveljal. Ta program je zanimiv v tem, kar izpušča starih „resnic“. Erfurtski program je svoječasno zavrgel (opravičeno ali ne, o tem je mogoče še danes prepričani!) Lassallov nauk o „železnem mezdnem zakonu“. Novi program nemške soc. demokracije pa že zametuje Marxovo teorijo o katastrofah in pavperizmu (uboštvu), ker je dosedanji razvoj človeške družbe do-

kazal nevzdržnost teh „znanstvenih“ trditvev.

Da je filozofska podlaga marksizma zmotna, je dandanes jasno. Zapečatila jo bo v skrinjo zgodovine še predstoječa katastrofa boljševizma v Rusiji. Toda tudi posamezni marksistični zaključki gospodarske analize kapitalizma, temelječi na tej zmotni filozofiji, ki ne pozna ne človeške duše ne njenih sil ter njene odvisnosti od za človeka nedoumljive oblasti, se rušijo ter očitno ne drže več. To dokazuje vsa obširna debata nemških socialnih demokratov, ki so v teh rečeh brez dvoma najbolj temeljiti. Marksistični socializem se nahaja v notranji, duševni krizi.

V Belgradu na omenjeni socialistični konferenci o tem niso nič govorili.

Zapadna Ogrska in Baranja.

Po trianonski mirovni pogodbi bi imela Ogrska dobiti od naše države njej priznani, a doslej od nas zasedeni del Baranje, Nemški Avstriji pa bi morala zato odstopiti večinoma od Nemcev obljuden del Zapadne Ogrske, takozvani „Burgenland“.

Trianonsko mirovno pogodbo so podpisale vse države antante in potrdil jo je tudi sedanji ogrski parlament. Človek bi mislil, da bodo taki podpis nekaj držali in veljali in da se bo izvršitev pogodbe provedla popolnoma mirno in redno. Toda kar velja za ostali svet, na Ogrskem ne velja in za antanto tudine.

Ogrska vlada in njeni organi so v Baranji udrli daleč preko one črte, ki jo določa trianonska pogodba, na ozemlje, ki pripada po vseh pogodbah naši državi. Kamor je udrila mažarska soldateska, se je začelo ropanje, pljenje, požig in obešanje, tako da je na tisoče rodovin pribežalo pred mažarskimi nasilniki v našo državo, brez imetja, brez dela, brez pomoči. Naša vlada je sicer storila vse, kar je mogla, da tem nesrečnikom olajša njihovo bedo, toda pomoč naše vlade ne more razbremeniti mažarske vlade in ji odvzeti odgovornosti za silno krivico, ki jo je napravila našemu življu z indirektnim izgonom z njegovih domov.

Antantna komisija, ki stoji pod vodstvom angleških oficirjev, je mažarske svinjarje mirno gledala. Ne samo to; angleški polkovnik Gosset se je celo tako daleč spozabil, da je šel direktno do predsednika naše vlade Pašiča in nekaj govoril o krivičnosti trianonskega ugovora, katerega je treba popraviti, seveda na mažarsko korist in na našo škodo.

Isti proces se vrši ob predaji Zapadne Ogrske. Mažarom ne pade niti v sanjah v glavo, da bi izpraznili vse ozemlje, pač pa so poslali tja dva najbolj razupita agitatorja mažarskega ire-

dentističnega društva „probujujočih se Mažarjev“ zloglasna bivša oficirja Hejaša in Pronaja, ki s svojimi tolovajskimi tolpmami plenita in morita po mestih in na deželi na pristnomažarski način. Ko se je pa nemško-avstrijska pritožila zaradi neizpolnitve pogodbe pri antanti, so antantni zastopniki posredovali na videz pri mažarskem vojnem ministru in hvaležno vtaknili v žep njegovo odgovor, „da na tleh Zapadne Ogrske ni nobenega ogrskega vojaka več, ker je ogrska vlada zvesto izpolnila svoje obveznosti in armado pravočasno odpoklicala.“ Kdo da je poslal na Zapadno Ogrsko Hejašove tolpe, in kdo jih tam vzdržuje, bistrovidni antantni gospodje niso nič vprašali!

Ves način, kako se izvaja trianonska mirovna pogodba v praksi dokazuje, da obstoje med Ogrji in Angleži tesne zveze. Ogrska je premagana dežela, toda antanta ravna z Ogrji kakor da so njeni zavezniki. Odkod to? Odgovor na to vprašanje je jako važen, ker nam utegne razjasniti marsikatero zakulisno spletko.

Na Angleškem vladajo kljub vsem demokratičnim napravam v resnici še vedno lordi, t. j. visokoplemeniti veleposesniki. Proti tej kasti je vodil današnji angleški ministrski predsednik Lloyd George neizprosni boj (primteri zbrane govore Lloyda Georgeja, nemški prevod Bernsteinov). Ta boj še ni končan, ker ga je prekinila svetovna vojna. Sedaj vladajo zopet lordi nemoteno dalje, ker ima angleška država vse polno problemov za reševati, katere ji je naložil izpremenjeni politični položaj po vojni.

Na Ogrskem je položaj isti. Tudi tam vladajo grofje-veleposesniki kakor so vladali pred vojno. Na Ogrskem imajo kljub navidezni demokraciji, splošni volilni pravici itd. odločilno besedo raz-

lični Andrassy-ji, Appony-ji, Karaczony-ji in slični magnatje. Ti magnatje imajo pa jako tesne stike z angleškim visokim plemstvom. Večina ogrskih magnatov je bila vzgojena na Angleškem v Oxfordu in Cambridge-u, mnogi so med seboj v svaštvo, tako da pride po Ogrskem potujoči angleški lord med same strice, tete, bratrance in nečake in obratno. Pomen teh rodbinskih vezi vidimo danes. Ta pomen je toliko večji, ker podpira rodbinske interese tudi gospodarski veleposesniški interes in pa tevdalno nazadnjaštvo.

Ustava in uprava.

Ustava in uprava sta jako tesno zvezana pojma in težko je odločiti, kaj je važnejše: ali naj ima država najprej ustavo in se šele potem začne brigati za svojo upravo, ali se lažje živi magari brez ustave v deželi, kjer vlada dobra uprava. Po našem mnenju je uprava važnejša.

V naših deželah smo imeli pred vojno brez dvoma dobro upravo. Res je, da ni bila najmodernejša in mnogo bi se bilo dalo še izboljšati na njej, da bi bila odgovarjala zahtevam nove dobe, toda red je vladal povsod in posli so gladko tekli. Danes pa tega ni več in odtod izvira od dne do dne večje nezadovoljstvo.

Vložiš prošnjo — rešitve ni. Naročiš blago — blaga ni in ni! Odpošlješ pismo — pride, ali pa tudi ne. Brzjaviš znancu svoj poset, a znanec prej tebe vidi kakor dobi brzjavko. Taki slučajji so na dnevnem redu in delajo zelo slabo razpoloženje med ljudstvom, ki ravno vsled slabe uprave izgublja zaupanje ne le v upravo, ampak tudi v državo samo.

To stanje uvidevamo vsi, samo parlament noče o tem nič vedeti. Tam je

Kar pa niso premogle rodbinske vezi, to je dovršil angleški denar. Angleži kupujejo na Ogrskem vse, ker je danes na Ogrskem vse naprodaj, menda še Horthy sam, če bi ga kdo kupil. Ker pa v Angliji parlament ni nič drugega kot zastopnik angleških gospodarskih interesov v tujini, zato se nad držanjem različnih Gossetov ne bomo več čudili. Proti Gossetom je mogoča ena politika: skrajna brezobzirnost. Komaj se je Balkan otresel nemške nevarnosti, mu preti že nova, še veliko hujša: antanta z Angleži na čelu.

glavna stvar stranka in vladno korito, država bo je kako živela. Potem igra veliko vlogo tudi „visoka“ politika, ki besedah in končava v medlih, meglenih besedah in končana v medlih, meglenih protestih. Na reformo uprave pa ne misli nihče.

Naš parlament je mnogo zagrešil že v tem, ker v tistih krajih, kjer je bila uprava dobra in kjer je bilo ljudstvo ž njo zadovoljno, stare uprave ni pustil popolnoma nedotaknjene, ampak je dovoljeval vladni nesmiselno centraliziranje. Tako je bilo mogoče, da so n. pr. v upravo Slovenije začeli posegati ljudje v centrali, ki Slovenije niti na karti ne znajo najti, kamoli da bi slovenski upravni ustroj poznali! Dokler pa nimamo v vseh centralnih uradih dovolj ljudi, ki poznajo natanko upravne sisteme vseh sestavnih delov Jugoslavije, bo centralistična uprava vedno bolehalo, uprava bo od dne do dne slabejša in nezadovoljstvo bo rastlo tako dolgo, dokler ljudsko nerazpoloženje ne bo zlomilo centralne uprave in razbilo pravne podlage, na kateri stoji, t. j. centralistične ustave. Reforma uprave mora priti, ž njo vred pa tudi revizija ustave.

Cvetke iz Tavčarjeve slavnostne številke.

Velik mož se prav vidi šele ob kopi pritikavcev. In o Tavčarju dvomiti, da je velik, je odveč. Čitatjte njegovo slavnostno številko! Tam se lahko še zmerom uveri g. dr. Tavčar sam o svoji veličini.

Dr. Kukovec piše:

Po dveh letih šele smo prišli do žalostnega spoznanja, da smo pustili tudi v trenutku odrešenja naroda na krmilu činitelje, ki so pristali na nove razmere le z rezervno, in ki so nas — v konstruktivnem delu za narod zopet — izdali.“

Približno tako je mogla dejati le lisica na bolnem volkovem hrbtu. Tepen si, pa še molčati moraš golazen!

In nadalje hvaleč sebe in samostojne kmete pristavlja:

„Vse ostalo v Sloveniji se oborožuje na borbo, ne vedoč proti komu. Zobe pokazati, pravijo je treba! Komu?!“

Pa pravijo, da je Kukovec minister in politik! Šmarn! Proti azijskim metodam demokratov in samostojnih kmetov gre boj! Da, zobe, zobe! Drugič naj tako naivno ne vprašuje!

In kdo še piše Tavčarju v spomin? P u c e l j! P u c e l j! Da, gospod minister in „novelist“ Pucelj. In začenja tam, kjer je pravzaprav končal svoje študentovanje:

„Po vsej priliki je bilo to leta 1890., če ne leto prej.

Osem irkolinčkov so nas poslali starši iz Vel. Lašče tisto leto v Ljubljano, da bi se — kakor so rekli — „česa naučili“.

Velesejmi, Ljubljana in Slovenci.

Velesejmi so precej nova iznajdba moderne trgovine. Stopajo na mesto zastarelih vaških in trških sejmov, kakor jih pri nas najdemo zapisane še vedno v „Pratiki“. Velesejmi (Nemci jih imenujejo „Messe“) so se prirejali po velikih trgovskih centrih že pred vojno. Tovarnarji in trgovci ter obrtniki imajo mnogo blaga in izdelkov na prodaj; toliko, da je za običajne njihove odjemalce, kupece in konsumente, preveč. Zato se zmenijo in organizirajo ter napravijo semenj ali razstavo vsega tega, kar ponujajo v prodaj. Pri tej priliki napravijo veliko reklamo ter zvačljajo radovedni svet od vseh strani skup, da si to blago ogleda in kupi. To so moderni velesejmi. Tak velesejm se vrši to jesen tudi na Dunaju, v Pragi, v Lipskem (Lipski sejmi so najbolj znani in res velikanski), v Trstu, Milanu itd. Pri nas v Jugoslaviji so se vršili takile sejmi pred vojno le v Zagrebu; Hrvati so jih zvali „Zbore“. Ti „zbori“ so bili zelo zanimivi in slikoviti. Razstavljene so bile vse mogoče reči. Pri teh prilikah se je tudi mnogo pilo, veseljačilo, plesalo. Kmetje so na različnih pekli mlado prašičevino (ah, kako dobro!); po ceni, skoro zastonji si se lahko najedel različnih „ražnjčev“. Sedanjí prvi velesejm v Ljubljani bo v prvi vrsti koristil trgovcem, tujim in domačim. Oni hočejo reklamo za svoje tvrde; zakaj dobra reklama je prva polovina trgovine. Tudi razni žeparji

in podobni tiči si bodo nekoliko opomogli, ako jih ne zalotijo in ne vtaknejo v luknjo. To bi bila zguba. Da tudi ljubljanski birtji, čeprav najraje točijo mesto vina neko vino podobno kiselco za drage pare, ne bodo odšli praznih rok, je samoobsebi umevno. Zgolj revež, ki nikjer nič nima, bo ostal „ob svojem“. Pri tem mislimo, kakšen bi bil ljubljanski veliki sejm, če bi razstavili samo to, kar sami pridelamo in izdelamo v večjih množinah. Seveda ne bomo storili tega. Če pa bi, mislimo, da bi mogli zaenkrat razstaviti samo štiri „artikle“, les, vino, ribniško leseno robo in — bohinjski sir! Zadnji je zlasti dober za grizo. Toda naš velesejm bo znova potrdil, da Slovenci le nismo tako od muh, kakor neprestano pišejo in govoré naši „demokratki“ in njihovi odkriti in prikriti zavezniki. Znova se bomo spomnili verza Val. Vodnika:

Sloven' e tvoja zemlja je zdrava,
in pridnim nje lega najprava;
polje, vinograd,
gora, morié,
ruda, kupčija
tebe redé.

Kaj pravite k temu? Zemlja naša je zdrava, to je res, ker je alpska in imamo toraj dovolj hláda in svežega zraka. V alpski zemlji pa se more dobiti kaj plodov in sadov le z delom in pridnimi rokami. Naša alpska zemlja ne rodi ničesar sama, kakor n. pr. v Sremu. Vsaka bilka se mora takorekoč izsiliti in res pridelati. To zemljo se mora neprestano

zboljševati, kultivirati, orati, okopavati, opievati, močiti ali sušiti, kakor potreba nanese. Imamo polje; nekaj ga je po rodovitnih dolinah, še več pa po bregovih tih slemenih, koder težko hodi in koplje v znoju poljedelec „trdne in močne postave“. Imamo razne rude, nad katerimi gospoduje tuja vrana, med tem ko se domači sleherni jutro vozi v globoki rov po „črni briljant“. Tudi vinograde imamo, čeprav je na njih bolj malo solnca, pa temveč zlahkanih uši. Saj poje Vodnik:

Zenicam, mušicam

duh vinski je znan,

od vode jih bode,

je močnik neslán.

Tudi kupujemo na Slovenskem vseprek, tako da bomo sčasoma pregnali vse žide in vsesortmajerje. Samo morjá nimamo več. Z gôr še lahko gledamo nánj, ker leži takorekoč pred našim nosom, z roko doseči pa ga ne moremo več. Še sivega in staroslavnega Nanosa ne. Zato se moramo zavedati, da če nas ta beraški ostanek zvede, da čaka na nas „pal'ca beraška, prazen boka!“. Ne išče nas več sreča, ampak mi njo. Z vsem moramo biti zadovoljni, kakor nekdanji „zadovoljni Kranjec“:

Ne žgancih tropine
pa kislega želja,
bob, kaša, vse mine,
ko pridem od déla.

Tu ne pomaga nobena žavba, tudi lek „demokratov“ in „slabostojnih“ kme-

tov ne, ki mislijo, da bomo jedli same pečenke in pečene purmane, ko nam u-stvarijo „oblasti“ in Slovence po starem zgledu zopet razdele v „Kranjce“ in „Štajerce“. — Nekdaj seveda smo bili bolj prešerni in na „au“. Stari gorenjski bahač, Valentin Vodnik, tisti, ki stoji tako zgubljen za sv. Miklavžem, je že pred več ko 100 leti pel junaško:

Drava čigáva je?

Soča čigáva je?

Jih bomó var' vali,
kdo jih če pit?

Kaj praviš ti na to, „soldaški boben“? Dravo smo izgubili in Sočo smo izgubili. Z vrh Triglava, če ne sedi na njem slučajno karabinijer, moreš še videti, ti Valentino! Soča je svitlo zelena, Drava je kakor smrečje. Glej, zato potrebujemo velesejmov, potrebujemo kupčij, denarja, življenja. In poleg trgovcev in fabrikantov, potrebujemo včasih tu-patam tudi „švercarjev“, kakor se izražajo ogorčeno v belem Gradu.

Velesejm! Naj bi ne bil več kot izraz pridnosti in delavnosti in zvestobe našega rodú in njegove mehke ljubezni do rodne zemlje, do vsega kar je res naše! Zato, da bomo kedaj zopet mogli veselo zapeti ob kozarcu „rujnega“:

Od straže hrvaške
gor' sonce mi pride,
pa v nógrade laške
za goro zaide...

Krpan.

„Malo, malo“, bi dejali sedaj. Pucelj je od tedaj samo zrastel.

Pa je le „novelist“, četudi ni bilo priobčeno. Tavčar ga je bil že takrat spoznal in dal nauk.

Pucelj sam pripoveduje:

„Govekar mi je potožil, da ne dovoli Tavčar v „Narodovem“ podlistku priobčevati preveč razgaljenih stvari in da zato ni zagledala belega dne neka moja precej izpodrečana noveletica.“

In na osebno pobaranje, mu je Tavčar dejal:

„Mladi prijatelj! Vi mladi bi najrajši na pol goli okoli skakali, ali rečem vam: preveč ženske je škodljivo kakor v življenju tako v literaturi. Zpomnite si to! In kaj vam je, vruga, da ne vidite pravih naših lepote? Kdo vam je s tujino pokvaril naš dobri slovenski okus?“

Kdo je samostojnim pokvaril slovenski okus v Beogradu? Pravijo, da — klobase, ženske in drugačne „vse-sorte“!

Pa jo je urezal tudi dr. Z b a š n i k:

„A v moji naravi je, da sem iskal prijateljev pač rad navzdol, nikdar pa ne navzgor. Vedno sem se bal, vzbuditi sum, da zasledujem egoistične namene. Koristno to ni bilo, a kaj hočete, vsak človek ima — svoj ponos.“

Pred kratkim sem bral njegov slavo-vojev Hribarju v „Slov. Narodu“. Pa ne da bi Zbašnik iskal kaj navzdol!

Dr. R a d o k u š e j:

„Mi vsi moramo stremiti za tem, da postane Ljubljana jugoslovenski Heidelberg.“

ponos učeče se mladine, ponos profesorjev, ponos celotnega naroda.“

Pst, gospod profesor, to je švabski! Ogledajte se, za Vami se prisluškuje. Kaj bo dejal Anže Novak?!?

Dr. Z u p a n i č se e načital tuje mo-drosti, pa mu je le zdrknila tudi nje-gova:

„Z istim zaupanjem in mirom se zanašamo na njegov zdravi, evgenični instinkt, da prepusti svoečasno kot oče naroda kr-milo taki osebi, ki je po svoji moralni res-nosti, resnični izobrazbenosti in jugosloven-ski iskrenosti sposobna prevzeti tako odgo-vorni in častni posej — taki osebi, o kateri se je prepričal, da dragocene dedščine lahko-miselno ne zapravi, nego jo častno po-množi.“

Ali se ti, dragi bravec, ne vsiljuje misel, da misli Zupanič (prosim te, stavec, ne pozabi ostrivca na c!) sebe? Vse lastnosti ima, vsaj misli, da ima. Pa si se urezal, ker si površno bral članek v „Slov. Narodu“ in prezrl tole:

„Delavni in bogati Amerikanec nima smisla za podpirane ubožev in beračev; ako si zdrav, delaj in zasluži sam; če si pa na duhu in telesu bolan in ne moreš več delati, hodi v državni zavod!“

Vidiš, Zupanič je zdrav in prepisuje in zasluži sam in pa je kljub temu v državnem zavodu. Kako je pravzaprav z njim? Dvakrat preskrbljen! In poleg tega druga snuje še nekaj... Oh, ko pa ni „za povedati!“ Čitaj dobro njegovo evgeniko!

Prepovedani listi. To je stalna ru-brika v naših dnevnikih časopisih, tako stalna, da je „Slovenec“ pred nekaj dne-vi zabeležil kot zgodovinski dogodek razveseljivo dejstvo, da v noči od 23. na 24. avgusta (datum je postranska stvar) ni bil v naši državi prepovedan noben inozemski list. Prepovedano je res že vse, od resnega lista „Arbeiter Zeitung“ začeni pa tja do svetovnoslav-nega „Arizona-Kiker“-ja in sicer z navadno motivacijo, „ker piše list proti interesom naše države.“ Komu in kako naj te večne prepovedi koristijo, člo-vek res že ne ve. Mi sami, ki živimo v državi, itak dobro vemo in poznamo svoje razmere in nam ti listi in lističi ne morejo povedati nič novega. Če prina-sajo laži in izmišljotine, to nam nič ne škoduje, ker sami vemo, da so laži laži in izmišljotine izmišljotine. Za vnani svet bodo pa nam sovražni listi svoje laži le nadaljevali, brez ozira na to, ali smejo prihajati v našo državo ali pa ne. Po naših mislih te večne prepovedi naši državi samo škodujejo, kajti svet je dan-es vsled obilne zlorabe uradnega poro-čanja in uradnih dementijev itd. že tak, da vedno in brez izjeme trdno ver-jame na vse, kar je prepovedano. Mnogo bolje bi bilo, če bi naši državotvorci upoštevali znane besede o katoliški cerkvi: „Če je človeško delo in slabo delo, bo razpadla sama od sebe, če je pa božje, bo ostala.“ Kdor pa ne more prenesti besede „katoliški“, temu naj povemo zgodbo: Na Angleškem je za-krivil neki razgrajč zločin, da je žalil državo in državno oblast. Sodnik ga je oprostil obtožbe in ga povrh še pozval, naj le državo razbije; če jo bo razbil on, gotovo ni nič vredna; če je pa ne bo razbil, bo pa sam nehaj zabavljal in razbijati. — Večne prepovedi listov do-kazujejo le, da naši državotvorci sami nimajo prevelikega zaupanja v državo, če mislijo, da jo bo razbilo čvekanje različnih zagrebških čifutov po dunaj-skih nočnih lokalih.

Iz leta 1918. Koncem avgusta me-seca 1. 1918. so imeli nemški socijalni demokrati svoj strankin zbor v Zell-u am See. Med sprejetimi resolucijami čitamo tudi besede: Konferenca planin-skih nemških socijalnih demokratov (za-liteva), „da se odstranijo kronovinske meje, ustanove narodno enotna okrožja, osnuje demokratična krajevna uprava itd.“ — Izrekli so se torej za **federalistični** princip. Naši socijalni demokrati pa se upirajo celo skromni avtonomiji.

Črnogorski „mentalitet“. Znani ita-lijski potni poročevalci velikega mi-lanskega lista „Secolo“ je poslal svoje-mu listu daljše poročilo o razmerah v Črni gori, kjer pravi med drugim: „Go-ovoril sem z različnimi pristaši starega režima (vlade ranjkega kralja Nikite) v Podgorici in na Cetinju. Potrdili so mi, da v ječah ni več političnih kaznjencev, ker belgrajska vlada nima interesa, da krepi opozicijo. Vzroki nezadovoljstva leže drugje. Tako mi je rekel neki trgo-vec: Sem za ujedinjenje Črne Gore s Srbijo, toda protivim se **načinu**, kako se je to ujedinjenje izvedlo. Tako brutalno ni bilo treba postopati z nami in uničiti našega ponosa. Jaz sem za ujedinjenje, toda mi bi se bili ujediniili z Jugoslavijo lahko sami in ne bi bilo treba, da nas je vodila za roko Srbija. Zakaj ne stoji v nazivu nove kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev tudi črnogorsko ime? Neki drugi gospod je tarnal: Za škodo, ki so jo naredili Avstrijci, ni nikjer odškod-nine, takse rastejo neprenehoma, ravno tako brezposelnost, trgovina peša, biro-kratje pa napravljajo življenje vedno bolj komplicirano. — Tretji nezadovolj-než je rekel: Izgubili smo svobodo. Na so Črnogorci izgubili svobodo, je rekel: Izgubili smo svobodo, kajti belgrajska poziv, naj to razloži, kako in zakaj da vlada nam je pobrala orožje in to znači za nas, da smo izgubili svobodo. Prava svoboda obstoji v tem, da smeš nositi orožje. Jaz se čutim svobodnega le ta-krat, če nosim orožje. Če se srečamo, drug drugega rešpektiramo, ker se drug drugega bojimo. Če pa ne nosimo orož-ja, drug drugemu ne zaupamo, ker se bojimo, da ima drugi gotovo orožje pri sebi. Mi se ne čutimo več svobodnih.“ — Tako Magrini. Mi ne dvomimo, da je njegovo poročilo točno. To poročilo nam pa dokazuje, da je tamošnji svet precej drugačen od našega in da ga ni mogoče vladati z istimi zakoni, ki vel-jajo pri nas. Življenje samo zahteva brezpogojno avtonomijo pokrajin.

Gospodarstvo. Ljubljanski veliki sejm.

Ta teden bo stala Ljubljana in ž njo vred cela Slovenija v znamenju ljubljans-kega velikega sejma. Združenemu na-poru naših trgovskih in obrtnih krogov se je posrečilo v razmeroma kratki do-bi zasnovati in izvesti podjetje, ki ute-gne postati za Slovenijo in za vso drža-vo velevažen pridobitven činitelj.

Naša država je v celoti agrarna in njeno glavno moč tvori vsaj trenutno njeno poljedelstvo. Za našo trgovsko bilanco je odločilen izvoz poljskih pri-delkov, in davčna moč naše države je odvisna v prvi vrsti od dobrih ali slabih letin.

Samo poljedelstvo pa za urejeno gospodarsko življenje ne zadostuje. Do-ba nomadov in preseljevanje narodov, ko so si narodi poiskali nove zemlje, ka-dar je bila izčrpana stara, je minila. Iz zemlje je treba pridelati kakoreko izsi-liti, zemljo je treba obdelovati, gnojiti, boljšati, sicer opoša. Zato je pa treba orodja, ki ga daje industrija.

Praksa in statistika nam kažeta, da je potrebno za redno gospodarstvo ne-ko gotovo razmerje med poljedelstvom in industrijo. Agrarna država razpola-gaj vsaj s toliko industrije, da krije svo-je domače potrebe, ako se hoče izogniti nevarnosti, da mora plačati za industrijs-ke izdelke v tujini mnogo več kakor pa rodi domača zemlja za izvoz. Kjer pa agrarna država s svojimi kmečkim pri-delki sploh ne more zadovoljiti potreb po industrijskem blagu, tam je že celo dolžnost države, da industrijo dvigne, kolikor se da, da ljudje z vrednostjo in-dustrijskih izdelkov pokrijejo stroške za nabavo živil.

V naši državi presega vrednost u-voza industrijskih potrebščin (manufak-ture, strojev itd.) prav visoko vso vred-nost poljedelskega izvoza. To je nezdra-vo razmerje, ki je največ krivo slabemu stanju naše valute. Mi imamo sicer v državi nekaj industrije, zlasti v Slove-niji se različne panoge obrti jako lepo razvijajo, toda država se sedaj za to prevažno stroko narodnega gospodar-stva ni brigala toliko, kolikor bi to bilo treba; dogodili so se na žalost celo slu-čaji, ko so neveščni in nestrokovnjaški gospodje v Belgradu razvoj naše in-dustrije ovirali, če ne drugače, pa s tem, da so naročali blago, ki ga izdeluje Slo-venija, za mnogo višje cene na tujem!

Priznamo, da se taki slučaj niso ve-doma dogajali iz zlobe, ampak večinoma iz nevednosti in nepoučenosti. One de-žele, ki pridejo v prvi vrsti za naš indu-strijski prebitok v pošte, nas premalo ali pa nič ne poznajo. To velja v prvi vrsti za Srbijo in bogato Vojvodino. Zato je bila misel, prirediti v Ljubljani neke vrste malo industrijsko razstavo in povabiti nanjo zlasti naše južne brate, jako srečna. Bodo vsaj imeli priliko vi-deti in spoznati na lastne oči, da mala Slovenija ni tako beraško dete, kakor ga radi slikajo in da razpola-ga s prav le-pim kapitalom delavnih rok.

Slovenija ima trenutno najboljšo iz-glede za razvoj industrije v naši državi. Nima sicer slovenska zemlja v sebi to-liko surovin, kakor Bosna ali Južna Sr-bija, pač pa ima **industrijsko izvežbano osebje in industrijsko razvito delavstvo**. To je za našo državo neprecenljiv ka-pital, ki bo tvoril podlago za razvoj **line industrije**, ki donaja največje dobičke. Težka industrija se bo razvijala v Bosni, kjer je dovolj železnih rud, Slovenija pa bo dajala izurjene in izvežbane delavce in obrtnike, ki bodo predelovali grobe rudarske in težke industrijske proizvo-de do one finosti in dovršenosti, da po-stanemo polagoma neodvisni od tujega industrijskega uvoza.

Po naših mislih ljubljanski veliki sejm ne bo pokazal le, kaj Slovenija ima, ampak še bolj to, kaj Slovenija **zna**. Na to točko bo treba merodajne gospode še prav posebno opozoriti, kajti ravno v naši industrijski sposobnosti in v kva-liteti proizvodov tiči naša največja moč, ki bo agrarno-pasivno Slovenijo ne le redila, ampak tudi bogatila. Sejmu želi-mo najboljši uspeh.

Vrednost dinarja na curiški borzi. Listi poročajo, da je kurz naše krome oziroma dinarja v Curihu zato tako niz-zek, ker se ga **umetno s pomočjo raz-**

Dnevne vesti.

Naši „vodilni“ listi so se prav krep-ko obregnili ob nas zaradi notice, ob-javljene v zadnji naši številki, glede rojstnega dne g. pokrajinskega namest-nika Ivana Hribarja. Če smo se zmotili, to radi priznavamo; pripominjamo le, da smo to zmoto brali nekje v „vodil-nem“ časopisju. Ker smo že pri „vodil-nem“ časopisju, naj dodamo še to, da pač razumemo nevoljo „Slov. Naroda“, ne vemo pa, zakaj se jezi in roga „Ju-tro“. Ali spada tudi „Jutro“ med „vo-dilne“?

Centraldemokratsko „Jutro“ pred neizgobnim propadom. V „Jutru“ je začel objavljati članke in polemične no-tice g. dr. Žerjav.

„Rusi v poštini službi“. Pod tem na-slovom je objavila socijalnodemokratska „Enakopravnost“ od 1. septembra sledečo notice: „Slišali smo, da ljub-ljansko poštino ravnateljstvo pošilja na-še ljudi v Bosno in drugam ter jih nad-mešča z Rusi. Pri nas je pa poleg tega zadosti zavednih in poštenih Slovencev brez kruha. Tako je bilo v kratkem 20 uradnikov in uradnic premeščenih v boljše (? op. ur.) kraje. V Ljubljani pa imamo ruske uradnike in pismonoše, na-še domačine pa predstavljajo iz kraja v kraj. Morda vsebuje to že nova služben-a pragmatika? Na takšen način se je že lahko poštini uslužbenci naprej vese-lijo. Tudi v Mariboru so dobile že tri go-spodične poziv za Bosno. Še bolj rado-vedni smo, kaj je doslej storila proti tem-ju organizacija, ki brani stanovske ko-risti nastavlencev pod imenom „Zve-za“? — Tudi mi smo bili radovedni, kaj je ukrenila „Zveza“. Informirali smo se in izvedeli, da je „Zveza“ sklenila iz-javiti za centralizem po navodilih, ki jih je dajala še nedavno tega „Enakopravnost“, ko je bruhala oženj in žveplo na avtonomiste.

Hudiča zna izganjati z Belcebubom naše vnanje ministrstvo. Kakor poro-čaj listi, je bil upokojen naš generalni konzul na Dunaju, bivši avstrijsko-ogr-skil dvorni svetnik g. Cerovič zaradi različnih dejanj in nekorektnosti, o ka-terih so dnevni listi obširneje poročali. Na njegovo mesto je naš vnanji urad po-stavil g. Saviča, ki ga je nedavno ame-riška vlada — odslovila... Zato je ne-dvomno, da nam bo pridobil g. Savič na Dunaju oni ugled, ki ga je zapravil g. Cerovič.

Med gratulantmi, ki so se zbrali okrog dr. Tavčarjeve slike v slavnostni številki „Slov. Naroda“, se je pojavil tudi mini-ster dr. Kukovec s tožbo, da smo Slo-venci tako objestni in prešerni, da smo

svojih 40 poslanskih „mandeljcev“ (man-datov) razdelili kar na 6 strank in mla-di, nerazsodni ljudje mislijo še na neko sedmo stranko. — Pri teh besedah so se obrnile oči vseh ostalih gratulantov na lepo in ponosno postavo g. dr. Mike Zupaniča, ki je stal s svoje „Evgeniko“ nekoliko bolj v skromnem ozadju...

Ljubljanski veliki sejm sta obiskala tudi trgovinski minister dr. Gregor Spaho in dr. Mehmed Žerjav.

V **nedeljo dopoldne** se je vršil na Bledu shod Samostojne kmečke stranke.

V **nedeljo popoldne** se je vršila na Bledu razstava goveje živine iz vseh krajev Slovenije.

Na ljubljanskem velesejnu bo raz-stavil krasno zbirko orožja tudi znani turški „odmetnik“ Husejin Boškovič. Razstavil bo vse tisto orožje, ki ga je žandarmerija prebavljalstvu v Sandžaku in ob albanski meji odvzela in izročila oblastim, od katerih so ga za poštene pare zopet kupili Albanci in od njih go-spod Husejin...

Pašič pride v Slovenijo in sicer na Bled. Tako poročajo slovenski listi. — Pašič pride v Pariz, da obiše kralja Aleksandra in pride potem v kopališče Vichy, poročajo drugi listi. — Pašič pride v neko kopališče ob ženevskem je-zeru poročajo tretji. Nam ta beseda „pride“ ni bila všeč in obrnili smo se na dobro poučenega gospoda, če je to res, da „pride“ Pašič na Bled, v Pariz itd. Gospod nam je odgovoril: „Kaj še! Pa-šič — pojde!“

Velik revež mora biti neki gospod Savič, lastnik velikega premogovnika v notranjosti Srbije, ki mu donaja na leto blizo 2 milijona dinarjev čistega do-hodka (Trboveljski, kje si? op. ur.). Pred vojsko na tistem mestu, kjer sedaj pridno kopljejo premo-g na račun g. Savi-ča, še ni bilo rudnika, ampak samo pro-stosled. Sreča je pa prinesla g. Saviču vojsko in deželno in z vojsko so prišli Nemci, ki so pripeljali s seboj vse po-trebne stroje in rudnik krasno uredili in opremili z vsemi modernimi sredstvi. Ko so Nemci morali oditi, se je vrnil v svojo domovino od težke vojaške služ-be na Francoskem tudi g. Savič, ki je rudnik prevzel takoj v svojo režijo, se-veda z veliko žalostjo v srcu, ker so mu Nemci uničili — prostosled! Iz žalosti za izgubljenim prostosledom zahteva se-daj g. Savič od Nemcev še nekaj milijon-ov — vojne odškodnine za vzpostav-ljeni rudnik! — Da nam ne bodo očitali zopet kakih izmišljotin, povemo, da smo posneli to notice po belgrajskem demo-kratskem listu „Politika“.

nih borznih in špekulativnih mahinacij tlači navzdol. Cena naši kroni na Dunaju je mnogo višja, kakor bi to odgovarjalo curiški noti naše oziroma nemško-avstrijske krone. To čudno razmerje traja po poročilih raznih listov že nad eno leto. Nam se pa čudno zdi, da niso teh razlik že zdavnaj izkoristili naši in dunajski borzni špekulantje in da ti ljudje sedaj sami opozarjajo na te difference!

Naraščajoča draginja. Prišla je, kakor smo že zdavnaj napovedovali. Cena vseh pridelkov in izdelkov so začele pretekli teden s tako naglico skakati navzgor, kakor za časa avstrijskega vojnega poloma. Vse tolažbe na „boljše čase“ in napeto pričakovanje po izboljšanju valute se kar noče uresničiti: cene rastejo od dne do dne in nikjer še ni videti konca, in sicer rastejo cene živil in cene industrijskega blaga. Država

sklepa sicer naredbe o pobijanju draginje toda vse take naredbe so prazne in brez vsakega učinka. Draginja se da ozdraviti samo s pametnim in urejenim državnim gospodarstvom, ki vzbuja pri naših denarno močnih sosedih zaupanje in nam pridobiva prepotrebni kredit. O tem poglavju smo napisali že več člankov in tam izraženim mislim nimamo prav nič za dodati. Dokler država ne bo imela točnega pregleda nad dohodki

in stroški, dokler ne bo stroškov uravnavala po dohodkih in ne narobe in dokler ne bomo dobili redno poslujoče finančne in davčne uprave v celi državi, ne bo kredita, ne bo valuta ozdravela in ne bomo živeli ceno.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Kapital: K 20,000.000

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezerve obrog K 6,000.000

Interesna skupnost s Hrvatsko
Eskomptno banko in Srbsko
banko v Zagrebu

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Gospodarska zveza, centrala za skupni nakup in prodajo

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29

oddaja kisovo kislino garantirano 80% v franko balonih po 60 kg po najnižji ceni. Istotako kupuje po najvišji ceni dobro ohranjene balone po kg 25.

Kdor želi zidati ter pri zidanju prihraniti 60% najdražjega stavbenega gradiva, t. j. zidne opeke, naj se obrne na stavbeno podjetje **Dragotin Korošec Braslovče**. Vzorčni načrti o zidanju takih stavb za 100 K izvod pri podjetju na razpolago, enako tudi na razpolago vsaka množina najboljšega Eternita za streho.

Oblačilnica za Slovenijo reg. z. z o. z. v Ljubljani

uljudno naznanja, da je prejela od znane brnske tvrdke Stiasny & Schlesinger,

bogato zalogo volnenega ženskega blaga za zimo,

ki se lahko ogleda vsak dan v njenem glavnem skladišču v Ljubljani, Šolski drevored 2./1. Cene za prvo-

Samo na debelo!

vrstno blago kar najugodnejše.

Samo na debelo!

Razglas.

Kupim več vagonov

rezanega lesa za Banat,

paralelno rezano prvovrstno blago pride v poštev. Deske morajo biti lepe za mizarje, kupim tudi paralelno tesane trame

na ostri top. — Ponudbe z navedbo natančnih dimenzij najnižje cene in navedbo nalagalne postaje v m³ franko vagon naloženo na

Korošec Dragotin
lesna trgovina
Braslovče.

Vplačana deln. glavnica
K 30,000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti in Doljni Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun

Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu nad 128,000.000 kron

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.

MINISTRSTVO FINANC KRALJ. SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV

7% državno investicijsko posojilo I. 1921
v iznosu Din. 500,000.000.

Poziv na vpis!

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju Uredbe z dne 27./VI. 1921 Dšt. 7941 vzakonjene s članom 130 Ustava pozivlje na vpis

7% državnega investicijskega posojila v znesku D. 500,000.000.

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršenje započelih železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je D. 500,000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 števil, obresti so 7% na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakoršnega koli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10 let se to posojilo ne more konvertirati, niti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju, da se posojilo po preteku 10 let konvertira, mora se imejteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija počinje 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanjem ali odkupom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano z hipoteko, a potrebna svota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se

bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili pred vsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih burzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se polagati kakor kavcije, upotrebjavati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podjetjih.

Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah po zakonskih propisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, srezkih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septemb. 1921.

pri vseh denarnih zavodih kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega posojila se bo izvolil posebni parlamentarni odbor.

Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev poročilo o skupni porabi istega.

Beograd, meseca julija 1921.

Minister financ

Dr. Kosta Kumanudi l. r.